

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ  
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

**Кафедра педагогіки та гуманітарних дисциплін**

ПОГОДЖЕНО:

Начальник кафедри,  
кандидат педагогічних наук, доцент  
Разумейко Н.С.

«\_\_\_»\_\_\_\_\_2019 р.

**СИЛАБУС**

**навчального курсу «Соціально-виховна робота із засудженими»  
спеціальність 053 «Психологія»  
форма навчання: денна**

РОЗРОБНИК:

старший викладач кафедри,  
Шпортюк О.М. \_\_\_\_\_

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри психології  
Протокол № \_\_ від «\_\_»\_\_\_\_\_2019 р.

Кредити та кількість  
годин:

3 кредити ECTS; години: 16 лекційних, 18  
семінарських, 10 практичних та 46 самостійна  
робота.

**Чернігів**

### **Анотація курсу**

Процеси реформування Державної кримінально-виконавчої служби України безумовно вимагають удосконалення соціально-виховної роботи із засудженим та переорієнтації діяльності пенітенціарної системи з процесу покарання злочинця на убезпечення суспільства шляхом створення умов для його виправлення та ресоціалізації. У зв'язку з цим соціально-виховна робота, що проводиться із засудженими виступає основним комплексом заходів, який покликаний змінити антиморальні та антисуспільні погляди, схильності та звички, одночасно сформувати нові тенденції у свідомості та поведінці засудженого, які відповідають моральним вимогам суспільства.

Для сприяння становленню засуджених на життєву позицію, яка відповідає нормам права та моралі, шляхом ефективного використання заходів соціально-виховного впливу, необхідно мати відповідну підготовку, яку забезпечить курс «Соціально-виховна робота із засудженими».

Отже, дана дисципліна вивчає організацію вільного часу та дозвілля засуджених, а також планування та здійснення цілеспрямованих індивідуальних, групових і колективних виховних впливів на них шляхом проведення виховних, культурно-масових та фізкультурно-оздоровчих заходів в місцях позбавлення волі. Крім цього, курс охоплює вивчення прийомів і методів виховної роботи з різними категоріями засуджених, які диференціюються за віком, статтю, кількістю судимостей та ступенем педагогічної занедбаності. Під час лекційних занять Ви отримаєте інформацію: про систематизовану методiku проведення різноманітних заходів виховного характеру, розглянете організацію індивідуальної, групової та колективної виховної роботи з різними категоріями засуджених з метою їх виправлення та подальшої ресоціалізації. Навчитель впроваджувати у практику найбільш ефективні форми, методи, засоби впливу на засуджених, причому в умовах, які залежать від особливостей їх тримання.

### **Мета курсу**

Надання теоретичних знань та практичних навичок курсантам (слухачам) з питань організації та проведення виховних заходів з різними категоріями засуджених до позбавлення волі за напрямками соціально-виховної роботи з урахуванням індивідуальних, групових і колективних форм та методів роботи. Вивчення особливостей застосування психолого-педагогічних методів та програм диференційованого впливу в роботі з різними категоріями засуджених. Ознайомити з правовими основами соціально-виховної роботи; міжнародними стандартами, що регламентують поводження з ув'язненими та засудженими. Розглянути сутність соціальної адаптації. Ознайомитись з категоріями засуджених, які потребують підвищеної уваги. Сформувати у курсантам (слухачам) вміння та навички для роботи з різними категоріями засуджених, що відбувають покарання в УВП та СІЗО. Ознайомитись з роботою працівника соціально-виховної та психологічної служби.

**Організація навчання**  
**Тематичний план**

| <b>№</b>                                                                                      | <b>Назва теми</b>                                                             | <b>Всього годин</b> | <b>Лекції</b> | <b>Семінари</b> | <b>Практичні заняття</b> | <b>Самостійна робота</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|---------------------|---------------|-----------------|--------------------------|--------------------------|
| <b>Розділ 1. Теоретичні основи та методологія соціально-виховної роботи із засудженими</b>    |                                                                               |                     |               |                 |                          |                          |
| <b>1</b>                                                                                      | Предмет і завдання курсу та складові соціально-виховної роботи із засудженими | 8                   | 2             | 2               | -                        | 4                        |
| <b>2</b>                                                                                      | Методи соціально-виховної роботи із засудженими                               | 8                   | 2             | 2               | -                        | 4                        |
| <b>3</b>                                                                                      | Техніка спілкування                                                           | 6                   | -             | -               | 2                        | 4                        |
| <b>Розділ 2. Реалізація напрямів соціально-виховної роботи в установах виконання покарань</b> |                                                                               |                     |               |                 |                          |                          |
| <b>4</b>                                                                                      | Соціально-світоглядне та правове виховання засуджених                         | 9                   | 2             | 2               | -                        | 5                        |
| <b>5</b>                                                                                      | Морально-естетичне та трудове виховання засуджених                            | 9                   | 2             | 2               | -                        | 5                        |
| <b>6</b>                                                                                      | Культурно-масова робота із засудженими                                        | 8                   | 2             | 2               |                          | 4                        |
| <b>Розділ 3. Соціально-виховна робота з різними категоріями засуджених</b>                    |                                                                               |                     |               |                 |                          |                          |
| <b>7</b>                                                                                      | Виховна робота із засудженими, які потребують підвищеної уваги                | 9                   | 2             | 2               | -                        | 5                        |
| <b>8</b>                                                                                      | Соціально-виховна робота із засудженими, які                                  | 15                  | 2             | 2               | 6                        | 5                        |

|                     |                                                                                                               |           |           |           |           |           |
|---------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|
|                     | відбувають покарання у виправних колоніях з різним рівнем безпеки та слідчих ізоляторах                       |           |           |           |           |           |
| 9                   | Соціально-виховна робота із засудженими жінками в виправних колоніях мінімального та середнього рівня безпеки | 7         | -         | 2         | -         | 5         |
| 10                  | Техніка роботи з неповнолітніми у виховних колоніях                                                           | 11        | 2         | 2         | 2         | 5         |
| <b>Усього годин</b> |                                                                                                               | <b>90</b> | <b>16</b> | <b>18</b> | <b>10</b> | <b>46</b> |

### **Завдання до семінарів та практичних занять**

#### ***Семінарські заняття***

Готуючись до семінарського заняття Ви маєте підготувати конспект питань, що містяться в плані відповідної теми. Наявність конспекту всіх (!) питань та ваша присутність на занятті є запорукою успішної роботи та отримання балів (їх кількість залежить від вашої активності та якості підготовки). Відсутність конспекту або неповний конспект, навіть за умови вашої присутності на семінарі, оцінюється в 0 балів.

#### **Плани семінарських занять**

##### **Тема 1. Предмет і завдання курсу та складові соціально-виховної роботи із засудженими**

1. Предмет та завдання курсу «соціально-виховна робота»
2. Основні напрямки соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі
3. Основні форми соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі
4. Основними структурними елементами ознайомчої бесіди
5. Поширеними помилками при встановленні психологічного контакту

## **Список рекомендованої літератури**

### ***Основна***

1. Дрижак В. В. Короткий термінологічний словник з пенітенціарної педагогіки та пенітенціарної психології. Чернігів: Чернігівський юридичний коледж ДДУПВП України, 2008. 22 с.
2. Дрижак В. В. Пенітенціарна педагогіка: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський юридичний коледж ДДУПВП України, 2009. 270 с.
3. Організаційно-правові засади діяльності державної пенітенціарної служби України в установах виконання покарань : [навч. посібник] / [К.А. Автухов, І.С. Яковець] ; за заг. ред. А.Х. Степанюка. – Х. : Право, 2013. – 160 с.
4. Соціальна педагогіка: теорія і технології: підручник / за ред. І. Д. Звереві. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 316 с.
5. Теорія і методи соціальної роботи: підручник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. Т. В. Семігіної, І. І. Миговича. Київ: Академвидав, 2005. 328 с.
6. Третяк О. С. Теоретико-методологічні засади проведення соціальної та виховної роботи із засудженими до позбавлення волі: монографія. Чернігів: ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка, 2012. 400 с.
7. Чебоненко С.О., Дрижак В. В., Новак В. І. Пенітенціарна педагогіка та соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі. Чернігів, 2006. 124 с.

### ***Допоміжна***

1. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 3. Ст. 21.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 29.06.2001 р. № 25 *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131.
3. Минимальные стандартные правила ООН в отношении обращения с заключенными (Правила Манделы) / составитель А. П. Мукшименко. Киев: Паливода А.В., 2015. 80 с.

### ***Інформаційні ресурси в Інтернеті***

#### **Тема 2. Методи соціально-виховної роботи із засудженими.**

1. Методи стимулювання поведінки засуджених до позбавлення волі.
2. Методи збору інформації про індивідуальні психологічні особливості особистості засудженого.
3. Програми диференційованого виховного впливу на засуджених.
4. Педагогічні вимоги до використання методу заохочення.
5. Посадові особи, які можуть застосовувати заходи стимулювання до засуджених.

## **Список рекомендованої літератури**

### ***Основна***

1. Соціальна педагогіка: теорія і технології: підручник / за ред. І. Д. Звереві. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 316 с.

2. Теорія і методи соціальної роботи: підручник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. Т. В. Семігіної, І. І. Миговича. Київ: Академвидав, 2005. 328 с.
3. Третяк О. С. Теоретико-методологічні засади проведення соціальної та виховної роботи із засудженими до позбавлення волі: монографія. Чернігів: ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка, 2012. 400 с.
4. Харченко С.Я., Карман О.Л., Краснова Н.П., Третяк О.С. Основи пенітенціарної педагогіки: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луганськ: Вид-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2012. 345 с.
5. Чебоненко С.О., Дрижак В. В., Новак В. І. Пенітенціарна педагогіка та соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі. Чернігів, 2006. 124 с.

#### *Допоміжна*

1. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 3. Ст. 21.
3. Минимальные стандартные правила ООН в отношении обращения с заключенными (Правила Манделы) / составитель А. П. Мукшименко. Киев: Паливода А.В., 2015. 80 с.

#### *Інформаційні ресурси в Інтернеті*

1. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань. затв. наказом М-ва юстиції України від 28.08.2018 р. № 2823/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18> (дата звернення: 31.08.2019 р.)
2. Правила внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України: затв. наказом М-ва юстиції України від 14.06.2019 № 1769/5 (діють з 02.08.2019 р.) URL: [http://search.ligazakon.ua/l\\_doc2.nsf/link1/RE33604.html](http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE33604.html) (дата звернення: 31.08.2019 р.)
3. Про організацію соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими: затв. наказом М-ва юстиції України від 04.11.2013 р. № 2300/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1863-13> (дата звернення: 31.08.2019 р.)

#### **Тема 4. Соціально-світоглядне та правове виховання засуджених/**

1. Які заходи заходів соціально-світоглядного виховання, передбачені законодавством. Порядок їх підготовки та проведення.
2. Проведення виховних, соціальних заходів із засудженими та забезпечення їх релігійних потреб
3. Фізкультурно-оздоровча робота із засудженими та користування настільними іграми.
4. Участь громадськості у виправленні та ресоціалізації засуджених. Громадський контроль за дотриманням прав засуджених під час виконання кримінальних покарань

5. Особливості організації і здійснення правового виховання засуджених  
Форми правового виховання.

### **Список рекомендованої літератури**

#### ***Основна***

1. Синьов В.М. . Кривуша В.І. Пенітенціарна педагогіка: в основних запитаннях і відповідях : навчальний посібник. – Київ, 2000. 123 с.
2. Соціальна педагогіка: теорія і технології: підручник / за ред. І. Д. Зверєвої. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 316 с.
3. Теорія і методи соціальної роботи: підручник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. Т. В. Семігіної, І. І. Миговича. Київ: Академвидав, 2005. 328 с.
4. Третяк О. С. Теоретико-методологічні засади проведення соціальної та виховної роботи із засудженими до позбавлення волі: монографія. Чернігів: ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка, 2012. 400 с.
5. Харченко С.Я., Карман О.Л., Краснова Н.П., Третяк О.С. Основи пенітенціарної педагогіки: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луганськ: Вид-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2012. 345 с.
6. Харченко С.Я., Караман О.Л., Третяк О.С. Соціально-виховна робота з неповнолітніми засудженими: навч. метод. посіб. Луганськ: Вид-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. 394 с.

#### ***Допоміжна***

1. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 3. Ст. 21.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 29.06.2001 р. № 25 *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131.
3. Минимальные стандартные правила ООН в отношении обращения с заключенными (Правила Манделы) / составитель А. П. Мукшименко. Киев: Паливода А.В., 2015. 80 с.

#### ***Інформаційні ресурси в Інтернеті***

1. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань. затв. наказом М-ва юстиції України від 28.08.2018 р. № 2823/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18> (дата звернення: 31.08.2019 р.)
2. Правила внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України: затв. наказом М-ва юстиції України від 14.06.2019 № 1769/5 (діють з 02.08.2019 р.) URL: [http://search.ligazakon.ua/l\\_doc2.nsf/link1/RE33604.html](http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE33604.html) (дата звернення: 31.08.2019 р.)
3. Про організацію соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими: затв. наказом М-ва юстиції України від 04.11.2013 р. № 2300/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1863-13> (дата звернення: 31.08.2019 р.)

4. Модуль психолого-педагогічної компетентності: навчально-методичний посібник. Хмельницький: ХНУ, 2013. 326 с. URL: <https://i-rc.org.ua/files/prezentaciy/PPD/Socialno-vyhovna-robota.pdf> (дата звернення: 31.08.2019 р.)

### **Тема 5. Морально-естетичне та трудове виховання засуджених.**

1. Морально-естетичне виховання.
2. Релігійне виховання засуджених.
3. Методичні вимоги до організації трудового виховання.
4. Практична підготовка до трудової діяльності.
5. Фактори що сприяють залученню засудженого до праці.

### **Список рекомендованої літератури**

#### ***Основна***

1. Дрижак В. В. Короткий термінологічний словник з пенітенціарної педагогіки та пенітенціарної психології. Чернігів: Чернігівський юридичний коледж ДДУПВП України, 2008. 22 с.
2. Дрижак В. В. Пенітенціарна педагогіка: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський юридичний коледж ДДУПВП України, 2009. 270 с.
3. Синьов В.М. . Кривуша В.І. Пенітенціарна педагогіка: в основних запитаннях і відповідях : навчальний посібник. – Київ, 2000. 123 с.
4. Соціальна педагогіка: теорія і технології: підручник / за ред. І. Д. Зверєвої. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 316 с.
5. Теорія і методи соціальної роботи: підручник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. Т. В. Семігіної, І. І. Миговича. Київ: Академвидав, 2005. 328 с.
6. Харченко С.Я., Карман О.Л., Краснова Н.П., Третяк О.С. Основи пенітенціарної педагогіки: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луганськ: Вид-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2012. 345 с.

#### ***Допоміжна***

1. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 3. Ст. 21.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 29.06.2001 р. № 25 *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131.

#### ***Інформаційні ресурси в Інтернеті***

1. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань. затв. наказом М-ва юстиції України від 28.08.2018 р. № 2823/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18> (дата звернення: 31.08.2019 р.)
2. Правила внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України: затв. наказом М-ва юстиції України від 14.06.2019 № 1769/5 (діють з 02.08.2019 р.) URL:



[http://search.ligazakon.ua/l\\_doc2.nsf/link1/RE33604.html](http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE33604.html) (дата звернення: 31.08.2019 р.)

3. Про організацію соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими: затв. наказом М-ва юстиції України від 04.11.2013 р. № 2300/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1863-13> (дата звернення: 31.08.2019 р.)

## **Тема 6. Культурно-масова та фізкультурно-оздоровча робота з засудженими.**

1. Організація і проведення читацьких конференцій та конференцій глядачів, усних журналів; тематичних вечорів; диспутів; вікторин із засудженими.
2. Особливості організації художньої самодіяльності засуджених та проведення фестивалю «Червона калина».
3. Підготовка та проведення фізкультурно-оздоровчих заходів в УВП.
4. Особливості організації дозвілля засуджених у вихідні та святкові дні.
5. Підготовка та проведення фізкультурно-оздоровчих заходів в УВП.

### **Список рекомендованої літератури**

#### ***Основна***

1. Дрижак В. В. Короткий термінологічний словник з пенітенціарної педагогіки та пенітенціарної психології. Чернігів: Чернігівський юридичний коледж ДДУПВП України, 2008. 22 с.
2. Дрижак В. В. Пенітенціарна педагогіка: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський юридичний коледж ДДУПВП України, 2009. 270 с.
3. Караман О.Л. Соціально-педагогічна робота з неповнолітніми засудженими в пенітенціарних закладах: монографія. Луганськ: Вид-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2012. 448 с.
4. Синьов В.М. . Кривуша В.І. Пенітенціарна педагогіка: в основних запитаннях і відповідях : навчальний посібник. – Київ, 2000. 123 с.
5. Соціальна педагогіка: теорія і технології: підручник / за ред. І. Д. Звереві. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 316 с.

#### ***Допоміжна***

1. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 3. Ст. 21.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 29.06.2001 р. № 25 *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131.

#### ***Інформаційні ресурси в Інтернеті***

1. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань. затв. наказом М-ва юстиції України від 28.08.2018 р. № 2823/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18> (дата звернення: 31.08.2019 р.)
2. Правила внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України: затв. наказом М-ва юстиції

України від 14.06.2019 № 1769/5 (діють з 02.08.2019 р.) URL: [http://search.ligazakon.ua/l\\_doc2.nsf/link1/RE33604.html](http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE33604.html) (дата звернення: 31.08.2019 р.)

3. Про організацію соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими: затв. наказом М-ва юстиції України від 04.11.2013 р. № 2300/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1863-13> (дата звернення: 31.08.2019 р.)

## **Тема 7. Виховна робота із засудженими, які потребують підвищеної уваги.**

1. Індивідуально-психологічні особливості неповнолітніх засуджених та їх врахування у соціально-виховній роботі.
2. Соціально-психологічна характеристика засуджених молодіжного, зрілого, літнього і похилого віку.
3. Психологічні особливості засуджених жіночої статі.
4. Особливості виховної роботи із засудженими із слабким (низьким) та середнім і високим ступенем сприйняття виховної роботи.
5. Планування соціально-виховної роботи.

### **Список рекомендованої літератури**

#### ***Основна***

1. Синьов В.М. . Кривуша В.І. Пенітенціарна педагогіка: в основних запитаннях і відповідях : навчальний посібник. – Київ, 2000. 123 с.
2. Соціальна педагогіка: теорія і технології: підручник / за ред. І. Д. Зверєвої. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 316 с.
3. Теорія і методи соціальної роботи: підручник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. Т. В. Семігіної, І. І. Миговича. Київ: Академвидав, 2005. 328 с.
4. Третяк О. С. Теоретико-методологічні засади проведення соціальної та виховної роботи із засудженими до позбавлення волі: монографія. Чернігів: ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка, 2012. 400 с.
5. Харченко С.Я., Карман О.Л., Краснова Н.П., Третяк О.С. Основи пенітенціарної педагогіки: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луганськ: Вид-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2012. 345 с.

#### ***Допоміжна***

1. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 3. Ст. 21.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 29.06.2001 р. № 25 *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131.

### ***Інформаційні ресурси в Інтернеті***

1. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань. затв. наказом М-ва юстиції України від 28.08.2018 р. № 2823/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18> (дата звернення: 31.08.2019 р.)
2. Правила внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України: затв. наказом М-ва юстиції України від 14.06.2019 № 1769/5 (діють з 02.08.2019 р.) URL: [http://search.ligazakon.ua/l\\_doc2.nsf/link1/RE33604.html](http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE33604.html) (дата звернення: 31.08.2019 р.)
3. Про організацію соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими: затв. наказом М-ва юстиції України від 04.11.2013 р. № 2300/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1863-13> (дата звернення: 31.08.2019 р.)

**Тема 8. Соціально-виховна робота із засудженими, які відбувають покарання у виправних колоніях з різним рівнем безпеки та слідчих ізоляторах.**

1. Соціально – виховна робота у виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними та загальними умовами тримання.
2. Особливості виховної роботи в виправних колоніях середнього рівня безпеки.
3. Методика виховної роботи з особами, які утримуються в слідчих ізоляторах та виправних колоніях максимального рівня безпеки.
4. Основні методи та прийоми впливу на осіб, яких утримують в СІЗО.

**Список рекомендованої літератури**

***Основна***

1. Синьов В.М. . Кривуша В.І. Пенітенціарна педагогіка: в основних запитаннях і відповідях : навчальний посібник. – Київ, 2000. 123 с.
2. Соціальна педагогіка: теорія і технології: підручник / за ред. І. Д. Зверевої. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 316 с.
3. Третяк О. С. Теоретико-методологічні засади проведення соціальної та виховної роботи із засудженими до позбавлення волі: монографія. Чернігів: ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка, 2012. 400 с.
4. Харченко С.Я., Карман О.Л., Краснова Н.П., Третяк О.С. Основи пенітенціарної педагогіки: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луганськ: Вид-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2012. 345 с.
5. Чебоненко С.О., Дрижак В. В., Новак В. І. Пенітенціарна педагогіка та соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі. Чернігів, 2006. 124 с.

***Допоміжна***

1. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 3. Ст. 21.

2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 29.06.2001 р. № 25 *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131.

### ***Інформаційні ресурси в Інтернеті***

1. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань. затв. наказом М-ва юстиції України від 28.08.2018 р. № 2823/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18> (дата звернення: 31.08.2019 р.)
2. Правила внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України: затв. наказом М-ва юстиції України від 14.06.2019 № 1769/5 (діють з 02.08.2019 р.) URL: [http://search.ligazakon.ua/l\\_doc2.nsf/link1/RE33604.html](http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE33604.html) (дата звернення: 31.08.2019 р.)
3. Про організацію соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими: затв. наказом М-ва юстиції України від 04.11.2013 р. № 2300/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1863-13> (дата звернення: 31.08.2019 р.)
4. Про затвердження положень про програми диференційованого виховного впливу на засуджених: затв. наказом М-ва юстиції України від 16.05.2016 № 1769/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0727-16> (дата звернення: 31.08.2019 р.)

### **Тема 9. Соціально-виховна робота із засудженими жінками в виправних колоніях мінімального та середнього рівня безпеки**

1. Характеристика засуджених жінок.
2. Основні напрямки виховної роботи із засудженими жінками.
3. Охарактеризуйте анатомо-фізіологічні та морально-психологічні особливості у виховній роботі із засудженими жінками.
4. Особливості виховної роботи із засудженими жінками.

### **Список рекомендованої літератури**

#### ***Основна***

1. Дрижак В. В., Чебоненко С.О. Пенітенціарна педагогіка у запитаннях та відповідях. Чернігів : Чернігівський юридичний коледж ДДУПВП України, 2006. 120 с.
2. Дрижак В. В. Короткий термінологічний словник з пенітенціарної педагогіки та пенітенціарної психології. Чернігів: Чернігівський юридичний коледж ДДУПВП України, 2008. 22 с.
3. Дрижак В. В. Пенітенціарна педагогіка: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський юридичний коледж ДДУПВП України, 2009. 270 с.
4. Синьов В.М. . Кривуша В.І. Пенітенціарна педагогіка: в основних запитаннях і відповідях : навчальний посібник. – Київ, 2000. 123 с.
5. Соціальна педагогіка: теорія і технології: підручник / за ред. І. Д. Звереві. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 316 с.

6. Степанюка А. Х. Засоби виправлення і ресоціалізації засуджених до позбавлення волі: монографія. Харків: Кроссрод, 2011. 299 с.

### ***Допоміжна***

1. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 3. Ст. 21.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 29.06.2001 р. № 25 *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131.

### ***Інформаційні ресурси в Інтернеті***

1. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань. затв. наказом М-ва юстиції України від 28.08.2018 р. № 2823/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18> (дата звернення: 31.08.2019 р.)
2. Правила внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України: затв. наказом М-ва юстиції України від 14.06.2019 № 1769/5 (діють з 02.08.2019 р.) URL: [http://search.ligazakon.ua/l\\_doc2.nsf/link1/RE33604.html](http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE33604.html) (дата звернення: 31.08.2019 р.)
3. Про організацію соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими: затв. наказом М-ва юстиції України від 04.11.2013 р. № 2300/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1863-13> (дата звернення: 31.08.2019 р.)

## **Тема 10. Соціально-виховна робота з неповнолітніми.**

1. Врахування психолого-педагогічної характеристики неповнолітніх засуджених у виховній роботі.
2. Заходи з профілактики негативних явищ в середовищі неповнолітніх засуджених.
3. В чому полягає специфіка виховної роботи з неповнолітніми у виховних колоніях.
4. Надайте характеристику загальноосвітньому навчанню неповнолітніх засуджених.
5. Надайте характеристику професійно-технічному навчанню неповнолітніх засуджених.
6. Перерахуйте негативні явища в середовищі неповнолітніх засуджених.

### **Список рекомендованої літератури**

#### ***Основна***

1. Авельцева Т.П., Голишкіна Т.В., Вакуленко О.В., Янчук О.Б. Курс інформаційно-консультативної та колекційної роботи із засудженими, які готуються до звільнення з виховних колоній: практ. посіб для використання у роботі центрів соціально-психологічної реабілітації засуджених виховних колоній / під заг. ред.. С. І. Скокова, О. Б. Янчука. Київ: ДДУПВПУ. 2003, 200 с.

2. Дрижак В. В. Пенітенціарна педагогіка: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський юридичний коледж ДДУПВП України, 2009. 270 с.
3. Синьов В.М. . Кривуша В.І. Пенітенціарна педагогіка: в основних запитаннях і відповідях : навчальний посібник. Київ, 2000. 123 с.
4. Харченко С.Я., Караман О.Л., Третяк О.С. Соціально-виховна робота з неповнолітніми засудженими: навч. метод. посіб. Луганськ: Вид-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. 394 с.
5. Чебоненко С.О., Дрижак В. В., Новак В. І. Пенітенціарна педагогіка та соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі. Чернігів, 2006. 124 с.

### ***Допоміжна***

1. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 3. Ст. 21.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 29.06.2001 р. № 25 *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131.
3. Минимальные стандартные правила ООН в отношении обращения с заключенными (Правила Манделы) / составитель А. П. Мукшименко. Киев: Паливода А.В., 2015. 80 с.
4. Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються відправлення правосуддя відносно неповнолітніх (Пекінські правила). Затверджені Генеральною Асамблеєю ООН від 10 грудня 1985 р.

### ***Інформаційні ресурси в Інтернеті***

1. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань. затв. наказом М-ва юстиції України від 28.08.2018 р. № 2823/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18> (дата звернення: 31.08.2019 р.)
2. Правила внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України: затв. наказом М-ва юстиції України від 14.06.2019 № 1769/5 (діють з 02.08.2019 р.) URL: [http://search.ligazakon.ua/l\\_doc2.nsf/link1/RE33604.html](http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE33604.html) (дата звернення: 31.08.2019 р.)
3. Про організацію соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими: затв. наказом М-ва юстиції України від 04.11.2013 р. № 2300/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1863-13> (дата звернення: 31.08.2019 р.)

## ***ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ***

Порядок проведення практичних занять передбачає участь курсантів у ситуаційно-рольових іграх, обговорення відеороликів відповідних тематик, організація дискусійних майданчиків з відповідних тем а також та проведення практичних занять на базі установ виконання покарань та слідчих ізоляторів. Під час проведення занять у вигляді рольових ігор курсанти

отримують роздатковий матеріал із ситуаційно-рольовими іграми. Викладач називає номер ситуаційно-рольової гри і визначає час на вивчення умови та підготовки до гри. Курсанти, виступаючи у ролі співробітника соціально-виховної та психологічної роботи зі спецконтингентом, пропонують свої варіанти рішення ситуації.

В ході практичних занять очікується поглиблення, закріплення і конкретизація знань, отриманих на лекціях і в процесі самостійної роботи; формування практичних умінь і навичок, необхідних для проведення соціально-виховної роботи із засудженими; розвиток умінь спостерігати та пояснювати явища і ситуації, що вивчаються.

### **Завдання до практичних занять**

#### **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1**

##### **Тема № 3: «Техніка спілкування»**

###### **Навчальні питання:**

1. Функції мови.
2. Спілкування та його види.
3. Особливості контактної взаємодії.
4. Основні прийоми при проведенні індивідуальних бесід.

###### **Контрольні запитання:**

###### **I. Функції мови:**

- Назвіть основні функції мови?
- У чому полягає особливість мовлення як процесу та які є його різновиди?
- У чому полягає специфіка усного та письмового мовлення засуджених?
- Якими є особливості внутрішнього мовлення і чим вони зумовлені?
- Як взаємопов'язані мовлення і мова засуджених?
- Чи існує принципова відмінність між мовою і мовленням та чим зумовлюється потреба у спілкуванні між людьми?

###### **II. Спілкування та його види:**

- Які особливості взаємодії із засудженим з використанням методів опитування?
- Яка роль у спілкуванні належить невербальній комунікації?
- Що означає комунікативна функція спілкування та у чому полягає суть інтерактивного боку спілкування?
- Яким є механізм ідентифікації та стереотипізація при сприйманні та пізнанні іншої людини?
- За якими принципами спілкування поділяють на різновиди та якими є умови ефективності спілкування?
- У чому виявляється увага та в чому полягає механізм відволікання та розсіяності уваги?
- Які об'єктивні та суб'єктивні чинники можуть позитивно або негативно впливати на прояви уваги засудженого?

###### **III. Особливості контактної взаємодії:**

- В чому полягає методика контактної взаємодії?

- Характеристика основних стадій контактної взаємодії?
- Характеристика та класифікація прийомів активного вислуховування?

#### **IV. Основні прийоми при проведенні індивідуальних бесід:**

- Що таке інтервювання?
- В чому полягає техніка інтервювання?
- Характеристика техніки проведення індивідуальних бесід?
- Розробка моделі проведення бесіди?

#### **Порядок виконання практичного заняття:**

I. Складання планів проведення бесід із засудженим: ознайомчої, профілактичної, корегуючої, аналітичної.

II. Участь курсантів у ситуаційно-рольових іграх:

1. Курсанти отримують роздатковий матеріал із ситуаційно-рольовими іграми.

2. Викладач називає номер ситуаційно-рольової гри і визначає час на вивчення умови та підготовки до гри.

3. Курсанти, виступаючи в ролі начальника відділення СПС, пропонують свої варіанти рішення ситуаційно-рольової гри.

#### **Група 1. Завдання для проведення ознайомчої бесіди із засудженим.**

До відділення СПС колонії мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання прибув засуджений. Вік – 34 роки, одружений, має сина 9 років. Освіта базова середня. За професією – водій. Засуджено за скоєння аварії у нетверезому стані. Має позовний лист на відшкодування збитків завданих постраждалій стороні під час автомобільної аварії.

#### **Завдання:**

1. Визначте основні моменти на які треба звернути увагу під час бесіди, що пов'язані, в першу чергу, із сферою можливих проблем в сім'ї, грошових боргів, поведінкою, взаємостосунками із оточуючими.

2. Складіть план для проведення ознайомчої бесіди із засудженим.

3. Складіть інструкції для проведення ситуаційно-рольової гри та проведіть гру.

#### **Група 2. Завдання для проведення профілактичної бесіди із засудженим.**

У відділенні СПС колонії середнього рівня безпеки відбуває покарання засуджений Остапенко за злочин, пов'язаний із розбійним нападом та застосуванням насилля. Це вже друга судимість пов'язана із позбавленням волі. Засудженому 32 роки, строк покарання – 8 років. У відділенні він перебуває півроку, і за цей час встиг зарекомендувати себе з негативного боку, як людина, яка недбало ставиться до виробничих завдань, оволодіння професією. Схильний до протидії адміністрації, підтримує стосунки із негативно спрямованими засудженими. Напередодні бесіди Остапенко нецензурно висловився на адресу члена Ради колективу засуджених відділення, погрожував останньому розправою. За характером він імпульсивний, лікувався від алкоголю. З родичами стосунки практично не підтримує. До засудження ніде не працював.

#### **Завдання:**



1. Визначте основні відправні моменти на які треба звернути увагу під час бесіди.

2. Складіть план для проведення профілактичної бесіди із засудженим Остапенком.

3. Складіть інструкції для проведення ситуаційно–рольової гри та проведіть гру.

**Група 3. Завдання для проведення корекційної бесіди із засудженим.**

Засуджений Іванов (29 років) який відбуває покарання у дільниці соціальної реабілітації останнім часом втратив інтерес до роботи. Постійно читає книги на пригодницьку тематику та дивиться виключно бойовики по телевізору. Політикою та подіями в країні не цікавиться. Припинив листування із сім'єю. В розмовах із оточуючими говорить про те, що він з острахом думає про звільнення, бо проведені у місцях позбавлення волі 6 років суттєво змінили його світогляд і навряд чи він зможе тепер жити на волі. Перебуваючи у дільниці соціальної реабілітації останні два місяці, він відчув на собі, що йому важко заробляти собі на життя, на харчування тощо. Він звернувся із проханням до начальника відділення, щоб його повернули назад до відділення СПС.

**Завдання:**

1. Визначте основні відправні моменти на які треба звернути увагу під час бесіди.

2. Складіть план для проведення корекційної бесіди із засудженим Івановим.

3. Складіть інструкції для проведення ситуаційно–рольової гри та проведіть гру.

**Група 4. Завдання для проведення аналітичної бесіди із засудженим.**

Засуджений Саркісян відбуває покарання у виховній колонії вже 6 місяців. Йому 17 років. До кінця терміну залишилося 4 роки. До освіти ставиться байдуже. Старання не виявляє для закінчення 10–го класу. Стосунки із оточуючими підтримує рівні. Дисципліну практично не порушує за виключенням того, що недбало прибирає після себе робоче місце на підприємстві колонії де він працює слюсарем.

**Завдання:**

1. Визначте основні відправні моменти на які треба звернути увагу під час бесіди.

2. Складіть план для проведення аналітичної бесіди із засудженим Саркісяном.

3. Складіть інструкції для проведення ситуаційно–рольової гри та проведіть гру.

**ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2**

**Тема 8. Соціально-виховна робота із засудженими, які відбувають покарання у виправних колоніях з різним рівнем безпеки та слідчих ізоляторів.**

### **Місце проведення**

Державна установа «Чернігівський слідчий ізолятор».

### **Метод проведення заняття:**

Тематична екскурсія.

### **Порядок проведення заняття:**

**Організаційно-методичні вказівки з проведення практичного заняття:**

За 2-3 дні до початку практичного заняття, як правило, під час підсумків проведення семінарського заняття з цієї теми, викладач доводить до відома курсантів інформацію про майбутнє заняття і дає завдання на самопідготовку.

Курсантам перед початком заняття в обов'язковому порядку повторюється інформація: хід організації і проведення заняття, роз'яснюється маршрут та порядок руху до ДУ «Чернігівський слідчий ізолятор», а також загальні правила поведінки під час перебування у ДУ «Чернігівський слідчий ізолятор»

Визначає завдання які повинні бути відображені у звіті по результатах екскурсії.

### **Матеріальне забезпечення занять**

1. Робочі зошити курсантів.
2. Червоні прапорці - 2 шт.
3. Форма одягу для курсантів - повсякденна.

Практичне заняття на базі Державної Установи «Чернігівський слідчий ізолятор».

## **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3**

**Тема 10. Соціально-виховна робота з неповнолітніми у виховних колоніях**

### **Контрольні питання**

**I. Врахування психолого-педагогічної характеристики неповнолітніх засуджених у виховній роботі :**

- В чому полягає специфіка виховної роботи з неповнолітніми у виховних колоніях?
- Надайте характеристику загальноосвітньому навчанню неповнолітніх засуджених?
- Надайте характеристику професійно-технічному навчанню неповнолітніх засуджених?
- Надайте характеристику соціально-психологічної роботи з неповнолітніми засудженими?

**II. Заходи з профілактики негативних явищ в середовищі неповнолітніх засуджених:**

- Перерахуйте негативні явища в середовищі неповнолітніх засуджених?

- Назвіть категорії негативної частини засуджених?
- Охарактеризуйте боротьбу з жаргоном і прізвиськами?
- Охарактеризуйте профілактичну роботу з татуювання серед неповнолітніх засуджених?

### **«Техніка роботи з неповнолітніми у виховних колоніях»**

#### **Порядок виконання практичного заняття:**

1. Участь курсантів у ситуаційно-рольових іграх:

Викладач пояснює методику проведення ситуаційно-рольових ігор.

Курсанти отримують роздавальний матеріал із ситуаційно-рольовими іграми.

Викладач називає номер ситуаційно-рольової гри і визначає час на вивчення умови та підготовки до гри.

Курсанти, виступаючи в ролі співробітника відділу соціально-виховної та психологічної роботи, пропонують свої варіанти рішення ситуаційно-рольової гри.

Розв'язування курсантами ситуаційних задач. Курсанти отримують завдання з фабулами задач і за відведеній викладачем час вирішують конкретні завдання, які можуть мати місце в роботі персоналу.

Ситуація № 1: **«Провести профілактичну бесіду»**

#### **Інструкція для співробітника**

##### Опис ситуації:

Неповнолітній засуджений прибув етапом із СІЗО. Йому 16 років. Фізично розвинутий добре. Засуджений за насильницький злочин на 6 років. Начальник відділення, ознайомившись з особовою справою, а також з орієнтовною інформацією оперативної служби СІЗО, довідався про те, що засуджений Микитенко схильний до самопокалічення і непокори адміністрації.

Уже знаходячись у карантині, засуджений побився, за що до нього було застосоване стягнення у виді догани. Перебуваючи у відділенні, засуджений відмовився від прибирання, за графіком, спального приміщення.

##### Завдання:

Сьогодні Ви використовуєте можливість поговорити з даним засудженим.

#### **Інструкція для учасника рольової гри**

Поведінка під час рольової гри в даній ситуації

Ви не бажаєте йти на контакт тому, що:

- Вам здається, що від співробітників Ви не будете отримувати належної підтримки;
- Ваш строк достатньо великий, щоб сподіватися на те, що Вас залишать у виховній колонії і вже зараз Ви “готуєтеся” до того, що будете переведені до виправної колонії;
- Ви вважаєте, що оточуючи Вас вихованці з розумінням сприймають Вашу поведінку і Ви завоюєте авторитет тим, що не будете виконувати роботу, що принижує гідність “авторитета”, яким Ви плануєте стати;
- якщо співробітник наведе переконливі аргументи, дайте переконати себе в

тому, що від Вашої поведінки буде залежати подальше перебування в установі, і що перспективи залежатимуть виключно від Вас, а тому ви пообіцяєте змінити своє ставлення до співробітників і вихованців.

### **Інструкція для спостерігача**

#### Опис ситуації для співробітника:

Неповнолітній засуджений прибав етапом із СІЗО. Йому 16 років. Фізично розвинутий добре. Засуджений за насильницький злочин на 6 років. Начальник відділення, ознайомившись з особою справою, а також з орієнтовною інформацією оперативної служби СІЗО, довідався про те, що засуджений Микитенко схильний до самопокалічення і непокори адміністрації.

Уже знаходячись у карантині, засуджений побився, за що до нього було застосоване стягнення у виді догани. Перебуваючи у відділенні, засуджений відмовився від прибирання, за графіком, спального приміщення.

#### Основні пункти для спостереження в даній ситуації:

- Чи розпитує про причини поведінки засудженого та його плани на майбутнє;
- надає можливість засудженому висловитися;
- називає можливі проблеми, що можуть виникнути, якщо засуджений і далі так себе вестиме;
- шукає разом із засудженим шляхи вирішення проблем. Обговорює їх із засудженим;
- чи застосовує дисциплінарні стягнення;
- приймає конкретні рішення та домовленості із засудженим.

### **Ситуація № 2: «Здійснити профілактику негативного явища – гри в карти»**

#### **Інструкція для співробітника**

##### Опис ситуації:

Засуджений за насильницький злочин до 5 років позбавлення волі, вік якого становить 17 років, вже рік відбуває покарання у виховній колонії. Характеризується тим, що часто буває у підвищеному настрої, балакучий, прагне до товаришування. Схильний до гри в карти під інтерес, якщо програє то стає агресивним, конфліктним, впадає в стан депресії.

##### **Завдання:**

Виступаючи в ролі начальника відділення проведіть бесіду із засудженим.

#### **Інструкція для учасника рольової гри**

- Ви поводитесь так, бо не можете без спілкування з оточуючими;
- У Вас буває так, що виникає великий потяг до гри в карти, але коли Ви програєте, то це Вас дуже засмучує, бо Ви не звикли програвати, а тим більше бути кому-небудь винні;
- у вас проблемні відносини з деякими оточуючими і Ви намагаєтесь свої проблеми вирішувати самостійно;
- дайте себе переконати в тому, що діяли неправильно, якщо співробітник

застосовуватиме належні аргументи.

### **Інструкція для спостерігача**

#### *Опис ситуації для співробітника*

Засуджений за насильницький злочин до 5 років позбавлення волі, вік якого становить 17 років, вже рік відбуває покарання у виховній колонії. Характеризується тим, що часто буває у підвищеному настрої, балакучий, прагне до товаришування. Схильний до гри в карти під інтерес, якщо програє то стає агресивним, конфліктним, впадає в стан депресії.

#### Основні пункти для спостереження в даній ситуації:

- використовує можливість щоб розібратися в ситуації;
- мотивує засудженого до зміни поведінки шляхом окреслення перспектив;
- використовує бесіду для виявлення проблем, які існують у засудженого;
- закінчує розмову прийняттям конкретних рішень.

#### **Методичні рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:**

Під час підготовки до практичного заняття з метою поглибленого вивчення теоретичного матеріалу рекомендується:

1. Опрацювати рекомендовану літературу.
2. Напрацювати вміння щодо вирішення ситуаційних задач.

### **Список рекомендованої літератури**

#### *Основна*

1. Авельцева Т.П., Голишкіна Т.В., Вакуленко О.В., Янчук О.Б. Курс інформаційно-консультативної та колекційної роботи із засудженими, які готуються до звільнення з виховних колоній: практ. посіб для використання у роботі центрів соціально-психологічної реабілітації засуджених виховних колоній / під заг. ред.. С. І. Скокова, О. Б. Янчука. Київ: ДДУПВПУ. 2003, 200 с.
2. Дрижак В. В., Чебоненко С.О. Пенітенціарна педагогіка у запитаннях та відповідях. Чернігів : Чернігівський юридичний коледж ДДУПВП України, 2006. 120 с.
3. Дрижак В. В. Короткий термінологічний словник з пенітенціарної педагогіки та пенітенціарної психології. Чернігів: Чернігівський юридичний коледж ДДУПВП України, 2008. 22 с.
4. Дрижак В. В. Пенітенціарна педагогіка: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський юридичний коледж ДДУПВП України, 2009. 270 с.
5. Караман О.Л. Соціально-педагогічна робота з неповнолітніми засудженими в пенітенціарних закладах: монографія. Луганськ: Вид-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2012. 448 с.
6. Синьов В.М. . Кривуша В.І. Пенітенціарна педагогіка: в основних запитаннях і відповідях : навчальний посібник. – Київ, 2000. 123 с.
7. Соціальна педагогіка: теорія і технології: підручник / за ред. І. Д. Зверєвої. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 316 с.

8. Теорія і методи соціальної роботи: підручник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. Т. В. Семігіної, І. І. Миговича. Київ: Академвидав, 2005. 328 с.
9. Третяк О. С. Теоретико-методологічні засади проведення соціальної та виховної роботи із засудженими до позбавлення волі: монографія. Чернігів: ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка, 2012. 400 с.
10. Харченко С.Я., Карман О.Л., Краснова Н.П., Третяк О.С. Основи пенітенціарної педагогіки: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луганськ: Вид-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2012. 345 с.
11. Харченко С.Я., Караман О.Л., Третяк О.С. Соціально-виховна робота з неповнолітніми засудженими: навч. метод. посіб. Луганськ: Вид-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. 394 с.
12. Чебоненко С. О., Бадира В. А. Пенітенціарна педагогіка та виховна робота із засудженими до покарань, не пов'язаних з позбавлення волі. Чернігів: ПП «ОПЦ», 2005. 70 с.
13. Чебоненко С.О., Дрижак В. В., Новак В. І. Пенітенціарна педагогіка та соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі. Чернігів, 2006. 124 с.

#### ***Допоміжна***

1. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 3. Ст. 21.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 29.06.2001 р. № 25 *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131.
3. Минимальные стандартные правила ООН в отношении обращения с заключенными (Правила Манделы) / составитель А. П. Мукшименко. Киев: Паливода А.В., 2015. 80 с.
4. Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються відправлення правосуддя відносно неповнолітніх (Пекінські правила). Затверджені Генеральною Асамблеєю ООН від 10 грудня 1985 р.

#### ***Інформаційні ресурси в Інтернеті***

1. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань. затв. наказом М-ва юстиції України від 28.08.2018 р. № 2823/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18> (дата звернення: 31.08.2019 р.)
2. Правила внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України: затв. наказом М-ва юстиції України від 14.06.2019 № 1769/5 (діють з 02.08.2019 р.) URL: [http://search.ligazakon.ua/l\\_doc2.nsf/link1/RE33604.html](http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE33604.html) (дата звернення: 31.08.2019 р.)
3. Про організацію соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими: затв. наказом М-ва юстиції України від 04.11.2013 р. № 2300/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1863-13> (дата звернення: 31.08.2019 р.)

### **Завдання для самостійної роботи**

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу. Для виконання завдань самостійної роботи вам необхідно зробити конспект нижчезазначених питань. Кожне питання має бути ґрунтовно висвітлене в обсязі не менше двох сторінок рукописного тексту.

1. Особливості морально–естетичного виховання засуджених до позбавлення волі.
2. Основні форми санітарно–гігієнічного виховання в установах виконання покарань.
3. Вплив громадськості на процеси виправлення та ресоціалізації засуджених.
4. Значення фізкультурно–оздоровчої роботи у формуванні свідомого ставлення засуджених до свого здоров'я.
5. Шляхи формування духовності особистості.
6. Характеристика форм політичної освіти засуджених.
7. Самодіяльні організації засуджених в установах виконання покарань.
8. Методика проведення юридичних консультацій в УВП.
9. Основні вимоги до наочної агітації на правову тематику.
10. Основні методи збору інформації про засуджених.
11. Мотиви, цілі, перспективи та установки в структурі спрямованості особистості засудженого та їх врахування у соціально–виховній роботі.
12. Об'єктивні фактори, що впливають поведінку засудженого.
13. Суб'єктивні фактори, що впливають на процес взаємодії персоналу із засудженим.
14. Умови ефективного виховного впливу на особистість засуджених.
15. Соціально–педагогічні вимоги щодо корекції мотивації та поведінки засуджених.
16. Соціальне партнерство із засудженими.
17. Участь громадськості у виправленні та ресоціалізації засуджених до позбавлення волі.
18. Заходи правового виховання спрямовані на покращення соціальній адаптації засудженого.
19. Характеристика форм політичної освіти засуджених.
20. Самодіяльні організації в установах виконання покарань.
21. Релігійне виховання засуджених.
22. Характеристика основних форм естетичного виховання засуджених.
23. Шляхи отримання вищої освіти засудженими до позбавлення волі.
24. Особливості організації загальноосвітнього та професійно–технічного навчання засуджених до позбавлення волі.
25. Основні шляхи та засоби виховання дисциплінованості у засуджених.
26. Характеристика та особливості трудового виховання засуджених в УВП.
27. Методологічні основи проведення вечора запитань та відповідей.
28. Порядок організації зустрічі з цікавими людьми за круглим столом.
29. Вироблення правил щодо проведення різноманітних дискусій.

30. Специфіка методики виховної роботи в слідчих ізоляторах та колоніях максимального рівня безпеки.
31. Види та форми соціально-виховної роботи в слідчих ізоляторах та колоніях максимального рівня безпеки.
32. Методика роботи з неповнолітніми та способи усунення негативних факторів, що впливають на них в СІЗО.
33. Специфічні особливості виховної роботи з неповнолітніми
34. Загальна характеристика соціально-негативних явищ в середовищі засуджених (жаргон, татуювання, прізвиська, "прописки та приколи".
35. Заходи із профілактики негативних явищ в середовищі засуджених.

### **Список рекомендованої літератури**

#### ***Основна***

1. Авельцева Т.П., Голишкіна Т.В., Вакуленко О.В., Янчук О.Б. Курс інформаційно-консультативної та колекційної роботи із засудженими, які готуються до звільнення з виховних колоній: практ. посіб для використання у роботі центрів соціально-психологічної реабілітації засуджених виховних колоній / під заг. ред.. С. І. Скокова, О. Б. Янчука. Київ: ДДУПВПУ. 2003, 200 с.
2. Дрижак В. В., Чебоненко С.О. Пенітенціарна педагогіка у запитаннях та відповідях. Чернігів : Чернігівський юридичний коледж ДДУПВП України, 2006. 120 с.
3. Дрижак В. В. Короткий термінологічний словник з пенітенціарної педагогіки та пенітенціарної психології. Чернігів: Чернігівський юридичний коледж ДДУПВП України, 2008. 22 с.
4. Дрижак В. В. Пенітенціарна педагогіка: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський юридичний коледж ДДУПВП України, 2009. 270 с.
5. Караман О.Л. Соціально-педагогічна робота з неповнолітніми засудженими в пенітенціарних закладах: монографія. Луганськ: Вид-во ДЗ "ЛНУ імені Тараса Шевченка", 2012. 448 с.
6. Синьов В.М. . Кривуша В.І. Пенітенціарна педагогіка: в основних запитаннях і відповідях : навчальний посібник. – Київ, 2000. 123 с.
7. Соціальна педагогіка: теорія і технології: підручник / за ред. І. Д. Зверєвої. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 316 с.
8. Теорія і методи соціальної роботи: підручник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. Т. В. Семігіної, І. І. Миговича. Київ: Академвидав, 2005. 328 с.
9. Третяк О. С. Теоретико-методологічні засади проведення соціальної та виховної роботи із засудженими до позбавлення волі: монографія. Чернігів: ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка, 2012. 400 с.
10. Харченко С.Я. , Карман О.Л., Краснова Н.П., Третяк О.С. Основи пенітенціарної педагогіки: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луганськ: Вид-во ДЗ "ЛНУ імені Тараса Шевченка", 2012. 345 с.



11. Харченко С.Я., Караман О.Л., Третяк О.С. Соціально-виховна робота з неповнолітніми засудженими: навч. метод. посіб. Луганськ: Вид-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. 394 с.
12. Чебоненко С. О., Бадира В. А. Пенітенціарна педагогіка та виховна робота із засудженими до покарань, не пов'язаних з позбавлення волі. Чернігів: ПП «ОПЦ», 2005. 70 с.
13. Чебоненко С.О., Дрижак В. В., Новак В. І. Пенітенціарна педагогіка та соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі. Чернігів, 2006. 124 с.

### ***Допоміжна***

1. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 3. Ст. 21.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 29.06.2001 р. № 25 *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131.
3. Минимальные стандартные правила ООН в отношении обращения с заключенными (Правила Манделы) / составитель А. П. Мукшименко. Киев: Паливода А.В., 2015. 80 с.
4. Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються відправлення правосуддя відносно неповнолітніх (Пекінські правила). Затверджені Генеральною Асамблеєю ООН від 10 грудня 1985 р.
5. Мінімальні стандартні правила ООН відносно заходів, не пов'язаних з тюремним висновком (Токійські правила). Прийняті Конгресом ООН з попередження злочинності і поводження з ув'язненими в 1990 р. України з питань виконання покарань від 25.12.2003 року № 275.
6. Європейська конвенція проти тортур і інших жорстоких і нелюдських або принижуючих людську гідність видів обігу або покарання від 26 листопада 1987 р.
7. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р., набула чинності для СРСР 15 вересня 1990 р.
8. Богданова І. М. Соціальна педагогіка : навчальний посібник. Київ: Знання, 2008. 343с.
9. Бойко А. М. Виховання людини: нове і вічне. Полтава: Техсервіс, 2006. 568 с.
10. Волянська О. В., Ніколаєвська А. М. Соціальна психологія : навчальний посібник. Київ: Знання, 2008. 275 с.
11. Яворська Г. Х. Педагогіка для працівників: навчальний посібник. Київ: Знання, 2004. 335 с.

### ***Інформаційні ресурси в Інтернеті***

1. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань. затв. наказом М-ва юстиції України від 28.08.2018 р. № 2823/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18> (дата звернення: 31.08.2019 р.)
2. Правила внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України: затв. наказом М-ва юстиції

України від 14.06.2019 № 1769/5 (діють з 02.08.2019 р.) URL: [http://search.ligazakon.ua/l\\_doc2.nsf/link1/RE33604.html](http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE33604.html) (дата звернення: 31.08.2019 р.)

3. Про організацію соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими: затв. наказом М-ва юстиції України від 04.11.2013 р. № 2300/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1863-13> (дата звернення: 31.08.2019 р.)

### **Індивідуальні завдання**

Індивідуальні завдання виконуються у вигляді реферату обсягом від 10 сторінок за темою яка обирається з нижченаведеного переліку або індивідуальною темою погодженою з викладачем. При написанні реферату доцільним буде скористатись порадами за посиланням: <http://www.nbuv.gov.ua/node/765>

### **Тематики рефератів:**

1. «Основні алгоритми роботи працівників соціально-психологічної служби із засудженими до позбавлення волі».
2. «Труднощі, що можуть мати місце в роботі із засудженими до позбавлення волі та шляхи їх вирішення».
3. «Застосування заходів впливу щодо правопорушників в УВП».
4. «Особливості взаємодії із засудженим з використанням методів опитування».
5. «Основні вимоги до виховання дисциплінованості у засуджених».
6. «Методологічні аспекти побудови взаємодії із засудженими».
7. «Структура спілкування із засудженим для вирішення проблем, що викликані навчанням, здоров'ям, роботою, негативними звичками».
8. «Методи соціально-виховної роботи із неповнолітніми засудженими до покарань, пов'язаних з позбавленням волі».
9. «Визначення акцентуацій та робота із засудженими, які потребують підвищеної уваги».
10. «Організація соціально-світоглядного виховання із засудженими до покарань пов'язаних з позбавленням волі».
11. «Правове виховання засуджених в його основних організаційних формах залежно від специфіки виправної/виховної установи».
12. «Методологічні основи проведення вечорів запитань та відповідей».
13. «Як організувати зустріч за круглим столом з цікавими людьми».
14. «Вплив тюремної субкультури на неповнолітніх».
15. «Виховна робота в СІЗО та колоніях максимального.

## Порядок оцінювання

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою відображеною в Таблиці 1

Таблиця 1

| №                                                                                      | Назва теми                                                                    | Всього балів | Форма заняття та           |                                                       |                                                                                      |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|--------------|----------------------------|-------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                        |                                                                               |              | Лекції (ведення конспекту) | Семінари (конспектування, питань, виступ, доповнення) | Практичні Заняття (опрацювання матеріалів для підготовки, успішне виконання завдань) |
| Розділ 1. Теоретичні основи та методологія соціально-виховної роботи із засудженими    |                                                                               |              |                            |                                                       |                                                                                      |
| 1                                                                                      | Предмет і завдання курсу та складові соціально-виховної роботи із засудженими | 5            | 1                          | 4                                                     | -                                                                                    |
| 2                                                                                      | Методи соціально-виховної роботи із засудженими                               | 5            | 1                          | 4                                                     | -                                                                                    |
| 3                                                                                      | Техніка спілкування                                                           | 4            | -                          | -                                                     | 4                                                                                    |
| Розділ 2. Реалізація напрямів соціально-виховної роботи в установах виконання покарань |                                                                               |              |                            |                                                       |                                                                                      |
| 4                                                                                      | Соціально-світоглядне та правове виховання засуджених                         | 6            | 1                          | 5                                                     | -                                                                                    |
| 5                                                                                      | Морально-естетичне та трудове виховання засуджених                            | 5            | 1                          | 4                                                     | -                                                                                    |
| 6                                                                                      | Культурно-масова та фізкультурно-оздоровча робота із засудженими              | 6            | 1                          | 5                                                     | -                                                                                    |
| Розділ 3. Соціально-виховна робота з різними категоріями засуджених                    |                                                                               |              |                            |                                                       |                                                                                      |
| 7                                                                                      | Виховна робота із засудженими, які потребують підвищеної уваги                | 6            | 1                          | 5                                                     | -                                                                                    |

|                                                                |                                                                                                                                      |           |   |    |    |
|----------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|---|----|----|
| 8                                                              | Соціально-виховна робота із засудженими, які відбувають покарання у виправних колоніях з різним рівнем безпеки та слідчих ізоляторах | 6         | 1 | 3  | 2  |
| 9                                                              | Соціально-виховна робота із засудженими жінками в виправних колоніях мінімального та середнього рівня безпеки                        | 5         | - | 4  |    |
| 10                                                             | Соціально-виховна робота з неповнолітніми у виховних колоніях                                                                        | 7         | 1 | 3  | 3  |
| Разом                                                          |                                                                                                                                      | 55        | 8 | 36 | 10 |
| Виконання завдань для самостійної роботи на написання реферату |                                                                                                                                      | 5         |   |    |    |
| Залік                                                          |                                                                                                                                      | 40        |   |    |    |
| Всього                                                         |                                                                                                                                      | 100 балів |   |    |    |

За ведення конспекту лекцій нараховується 1 бал за кожну тему, що повністю відображена у вашому конспекті. Таким чином, за роботу на лекціях ви можете отримати до 8 балів. Нагадуємо, що під час лекцій та інших занять не припустимо відволікатись розмовами, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь який інший спосіб. Запізнення на лекцію так само не припустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття студента, що порушує дисципліну або запізнюється. Поважайте працю викладача, ваших товаришів по навчанню та себе – дотримуйтесь дисципліни під час освітнього процесу. Ці ж самі правила поведінки поширюються й на інші форми занять (семінари, практичні). Користування гаджетами для доступу до мережі Інтернет припустиме лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача. Пропущені лекції слід відпрацювати переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу, при цьому слід бути готовим відповісти на його питання за змістом лекції.

Робота на семінарах оцінюється за наступними критеріями:

- ваша присутність та повний конспект семінарських питань забезпечують вам 1 бал;
- для того аби отримати ще один бал слід брати участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача,

висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань);

- виступ із доповіддю на питання за планом семінарського завдання може принести вам ще один бал за умови, що відповідь буде змістовною та відповідати плановому питанню;

- якщо, при виступі, ви проявите ґрунтовну підготовку, висловіте власну точку зору щодо висвітлюваної проблеми й підкріпите її аргументацією, правильно відповісте на уточнюючі питання викладача то можете отримати ще 1 бал.

Таким чином ваша участь в роботі семінару може принести вам до 5 балів за одне заняття. Пропущений семінар відпрацьовується написанням конспекту всіх питань з плану заняття та відповідями на питання викладача за змістом семінару під час відпрацювання.

Практичні заняття можуть принести вам до 3 балів за одне заняття за умови попереднього опрацювання матеріалів для підготовки до заняття й успішного виконання всіх завдань безпосередньо на самому занятті. Не виконання завдань знижує ваш бал пропорційно відсотку й рівнів складності завдань з якими ви не впорались. Ваша присутність без підготовки та нездатність впоратись із завданнями оцінюється 0 балів. Відпрацювання пропущених чи оцінених у 0 балів занять відбувається за умови попереднього ознайомлення з матеріалами для підготовки до практичного заняття та виконання завдань запропонованих викладачем (увага – завдання можуть відрізнятись від тих, що вирішували ваші одногрупники).

Самостійна робота оцінюється викладачем з розрахунку 0,5 бала за два повністю висвітлених в конспекті питання з вищенаведеного списку. За виконання завдань для самостійної роботи ви можете отримати до 2,5 бали.

Кожен курсант (студент, слухач) має до кінця травня написати та надати викладачу реферат на тематику з запропонованого переліку або за власною темою узгодженою з викладачем. Успішне виконання цього завдання оцінюється в 5 балів. При цьому оцінка відбувається узагальненням балів за 5 критеріями: 1) грамотність та оформлення – 0,5 бала; 2) відповідність змісту темі – 0,5 бала; 3) структурна логічність – 0,5 бала; 4) аргументованість висновків – 0,5 бала; 5) відповідність нормативно-правовим актам та культура посилань на джерела – 0,5 бала.

Підсумковий контроль з дисципліни відбувається у вигляді усного заліку на якому ви можете отримати до 40 балів в залежності від повноти та обґрунтованості ваших відповідей. На заліку викладач задає вам 4 питання з переліку наведеного нижче, кожна відповідь дає вам до 10 балів. Якщо під час проходження курсу ви набрали 60 балів то маєте право не здавати залік вдовольнившись підсумковою оцінкою відповідно до кількості набраних балів. Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в Таблиці 2.

Таблиця 2

### **Шкала оцінювання: національна та ECTS**

| Сума балів за всі види навчальної діяльності | Оцінка ECTS | Оцінка за національною шкалою                              |
|----------------------------------------------|-------------|------------------------------------------------------------|
| 90 – 100                                     | <b>A</b>    | відмінно                                                   |
| 82-89                                        | <b>B</b>    | добре                                                      |
| 75-81                                        | <b>C</b>    |                                                            |
| 64-74                                        | <b>D</b>    | задовільно                                                 |
| 60-63                                        | <b>E</b>    |                                                            |
| 35-59                                        | <b>FX</b>   | незадовільно з можливістю повторного складання             |
| 0-34                                         | <b>F</b>    | незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни |

### Питання до заліку

1. Поняття про основні напрямки та форми індивідуальної виховної роботи із засудженими.
2. Характеристика педагогічного методу “паралельного впливу” і прийому “обхідних рухів” та вимоги щодо їх застосування.
3. Характеристика педагогічного методу “вправи” та вимоги щодо його застосування.
4. Характеристика педагогічного методу психолого-педагогічного “вибуху” та вимоги щодо його застосування.
5. Характеристика педагогічного методу “доручення” та вимоги щодо його застосування.
6. Характеристика педагогічного методу “прикладу” та вимоги щодо його застосування.
7. Характеристика методів виховної роботи із засудженими: формування і корекція свідомості; позитивного досвіду поведінки; додаткової мотивації та стимулювання поведінки; виявлення результатів виховання.
8. Характеристика педагогічних методів “вимоги”, “контролю” та вимоги щодо їх застосування.
9. Характеристика педагогічних методів “колективного осудження” і “догани” та вимоги щодо їх застосування.
10. Характеристика педагогічного методу “попередження” про притягнення до відповідальності та вимоги щодо його застосування.
11. Характеристика педагогічних методів: бесіди, тестування, аналізу продуктів діяльності та вимоги щодо їх застосування.
12. Характеристика методів стягнення та вимоги щодо їх застосування.
13. Характеристика педагогічних методів заохочення: організація перспективи, змагання, моральне та матеріальне заохочення та вимоги щодо їх застосування.
14. Характеристика педагогічного методу “переконання” та вимоги щодо його застосування.
15. Характеристика педагогічних методів заохочення: схвалення, оцінка,

довіра та вимоги щодо їх застосування.

16. Характеристика педагогічних методів: спостереження, узагальнення незалежних характеристик та вимоги щодо їх застосування.

17. Особливості використання засобів впливу для корекції поведінки та свідомості неповнолітніх (режим, загальноосвітнє та професійне навчання, суспільно-корисна праця, соціально-виховна робота, громадський вплив).

18. Поняття спілкування та його види.

19. Увага та її види.

20. Методичні вимоги до проведення ознайомчої бесіди.

21. Основні структурні елементи профілактичної бесіди із засудженим.

22. Найпоширеніші помилки при проведенні бесіди із засудженим.

23. Виховна робота із засудженими, які мають стійку позитивну спрямованість: умовно-колективістську спрямованість.

24. Виховна робота із засудженими, які мають стійку позитивну спрямованість: позитивні однаки.

25. Виховна робота із засудженими, які мають стійку негативну спрямованість (пасивна негативна спрямованість; мають негативні соціальні установки).

26. Порядок роботи із засудженими, яких віднесено до категорії злісних порушників установленого порядку відбування покарання.

27. Виховна робота із засудженими, яких характеризують як негативних індивідуалістів.

28. Виховна робота із засудженими, які мають негативний комплекс соціальних установок та сильний тип особистості.

29. Виховна робота із засудженими, які мають алкогольну або наркотичну залежність.

30. Робота психолога установи та начальника відділення СПС із засудженими схильними до суїциду.

31. Типи акцентуацій характеру та їх врахування у виховній роботі і з засудженими.

32. Програма диференційованого виховного впливу на засуджених «Фізкультура і спорт».

33. Програма диференційованого виховного впливу на засуджених «Подолання алкогольної та наркотичної залежності».

34. Програма диференційованого виховного впливу на засуджених «Підготовка засуджених до звільнення».

35. Програма диференційованого виховного впливу на засуджених «Освіта».

36. Значення програм диференційованого виховного впливу на засуджених при проведенні індивідуальної роботи.

37. Програма диференційованого впливу на засуджених «Духовне відродження».

38. Поняття та форми культурно-масової роботи із засудженими.

39. Організація проведення усних журналів.

40. Методика проведення читацьких конференцій.

41. Особливості організації та проведення диспутів.

42. Методика проведення конференцій глядачів.
43. Тематичні вечори: підготовка та проведення.
44. Особливості організації та проведення вечорів запитань та відповідей із засудженими.
45. Методичні вимоги до проведення вікторин із засудженими.
46. Організація занять в гуртках художньої самодіяльності.
47. Особливості роботи із засудженими, які входять до складу самодіяльних організацій засуджених до позбавлення волі.
48. Порядок проведення фестивалю "Червона калина" у виховних колоніях.
49. Організація та проведення «Дня відділення».
50. Методичні рекомендації щодо організації дозвілля засуджених у вихідні та святкові дні.
51. Поняття фізкультурно-оздоровчої роботи та характеристика її форм.
52. Організація і проведення спортивних турнірів серед засуджених до позбавлення волі.
53. Організація роботи фізкультурно-спортивних секцій засуджених та завдання, які вони виконують.
54. Організація і проведення спортивних змагань, спартакіади серед засуджених.
55. Методика проведення спортивних конкурсів із засудженими.
56. Зміст положення про проведення спартакіади серед засуджених.
57. Порядок проведення ранкової зарядки та виробничої гімнастики засуджених до позбавлення волі.
58. Діяльність організації комітету з підготовки спортивних змагань.
59. Етапи проведення спартакіади.
60. Соціально-світоглядне виховання та його реалізація через: агітаційну та пропагандистську, виробничо-масову та культурно-масову роботу.
61. Організація бібліотечної роботи в установах виконання покарань.
62. Богослужіння і релігійні обряди в колоніях.
63. Основи та форми реалізації естетичного виховання засуджених.
64. Естетичне виховання засуджених та його складові.
65. Вимоги до усної пропаганди правових знань.
66. Правове виховання засуджених та характеристика форм його здійснення: куточки правових знань; стінгазети і наочна агітація; демонстрація кінофільмів; відкриті судові засідання; спонукання засуджених писати пробачливі листи потерпілим; використання місцевого радіо.
67. Особливості правового виховання засуджених.
68. Правове виховання засуджених та характеристика форм його здійснення: юридичні консультації; робота із заявами, пропозиціями, скаргами засуджених.
69. Види професійного навчання засуджених: первинна, професійна підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації.
70. Залучення засуджених до наставництва на виробництві.
71. Характеристика практичної підготовки до трудової діяльності як складової трудового виховання засуджених.



72. Чинники, що сприяють залученню засуджених до праці в місцях позбавлення волі.
73. Характеристика складової трудового виховання: моральна підготовка до праці засуджених.
74. Врахування характеристики осіб, які утримуються в СІЗО та колоніях максимального рівня безпеки при проведенні виховної роботи.
75. Методика роботи із неповнолітніми в СІЗО із врахуванням впливу тюремної субкультури на неповнолітніх.
76. Основні форми та засоби виховної роботи в СІЗО та колоніях максимального рівня безпеки.
77. Робота із особами, залишеними в СІЗО або колонії максимального рівня безпеки для господарського обслуговування.
78. Соціально-виховна робота із засудженими до довічного позбавлення волі.
79. Порядок роботи із засудженими, яких достроково звільняють від відбування покарання.
80. Правила соціальної реабілітації засуджених. Профілактика девіацій.
81. Рівні профілактичної роботи із засудженими.
82. Поняття соціальної допомоги засудженим.
83. Чинники, які зумовлюють відхилення неповнолітніх від норм поведінки.
84. Характеристика неповнолітніх підліткового та юнацького віку та її врахування в роботі із засудженими у виховній колонії.
85. Порядок залучення неповнолітніх до загальноосвітнього та професійно-технічного навчання у виховних колоніях.
86. Загальна характеристика соціально-негативних явищ у середовищі засуджених у виховних колоніях.
87. Заходи боротьби з соціально-негативними явищами у середовищі засуджених у виховних колоніях.
88. Виховна робота із засудженими, яких переводять із виховної колонії до виправної колонії.
89. Кримінально-правова характеристика засуджених жінок та її значення в організації виховної роботи у виправних колоніях.
90. Соціально-демографічна характеристика засуджених жінок та її врахування у виховній роботі із засудженими жінками у виправних колоніях.
91. Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі (поняття, спрямованість, зміст).
92. Зміст прав та обов'язків засуджених до позбавлення волі.
93. Особливості тримання засуджених до позбавлення волі в дільниці соціальної реабілітації та проведення з ними виховної роботи.
94. Методичні вимоги до організації колективу засуджених.
95. Довічне позбавлення волі та умови його відбування. Особливості соціально-виховної роботи із засудженими до довічного позбавлення волі.
96. Методика роботи із засудженими, яких тримають в дільниці соціальної адаптації.
97. Заходи стягнення, що застосовуються до осіб, позбавлених волі.

98. Порядок застосування заходів стягнення до осіб, позбавлених волі.
99. Чинники, що впливають на організацію виховної роботи у виправних колоніях різних рівнів безпеки.
100. Виховна робота із засудженими на невеликі строки в установах мінімального рівня безпеки із полегшеними умовами тримання.
101. Основні напрями, форми і методи соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.
102. Виховна робота із засудженими в установах різних рівнів безпеки, що спрямована на розвиток позитивних традицій.
103. Порядок застосування заходів заохочення до засуджених неповнолітніх.
104. Порядок застосування заходів заохочення до осіб, позбавлених волі у виховних колоніях.
105. Участь громадськості у виправленні і ресоціалізації засуджених.

### **Політика академічної доброчесності**

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших курсантів (студентів, слухачів);
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань курсантів (студентів, слухачів).

## РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

### *Основна*

1. Авельцева Т.П., Голишкіна Т.В., Вакуленко О.В., Янчук О.Б. Курс інформаційно-консультативної та колекційної роботи із засудженими, які готуються до звільнення з виховних колоній: практ. посіб для використання у роботі центрів соціально-психологічної реабілітації засуджених виховних колоній / під заг. ред.. С. І. Скокова, О. Б. Янчука. Київ: ДДУПВПУ. 2003, 200 с.
2. Дрижак В. В., Чебоненко С.О. Пенітенціарна педагогіка у запитаннях та відповідях. Чернігів : Чернігівський юридичний коледж ДДУПВП України, 2006. 120 с.
3. Дрижак В. В. Короткий термінологічний словник з пенітенціарної педагогіки та пенітенціарної психології. Чернігів: Чернігівський юридичний коледж ДДУПВП України, 2008. 22 с.
4. Дрижак В. В. Пенітенціарна педагогіка: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський юридичний коледж ДДУПВП України, 2009. 270 с.
5. Караман О.Л. Соціально-педагогічна робота з неповнолітніми засудженими в пенітенціарних закладах: монографія. Луганськ: Вид-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2012. 448 с.
6. Кушнірова Т. В. Навчально-методичний комплекс з пенітенціарної психології. Київ: ІКВС, 2014. 40 с
7. Синьов В.М. . Кривуша В.І. Пенітенціарна педагогіка: в основних запитаннях і відповідях : навчальний посібник. – Київ, 2000. 123 с.
8. Соціальна педагогіка: теорія і технології: підручник / за ред. І. Д. Звереві. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 316 с.
9. Теорія і методи соціальної роботи: підручник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. Т. В. Семігіної, І. І. Миговича. Київ: Академвидав, 2005. 328 с.
10. Третяк О. С. Теоретико-методологічні засади проведення соціальної та виховної роботи із засудженими до позбавлення волі: монографія. Чернігів: ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка, 2012. 400 с.
11. Харченко С.Я. , Карман О.Л., Краснова Н.П., Третяк О.С. Основи пенітенціарної педагогіки: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луганськ: Вид-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2012. 345 с.
12. Харченко С.Я., Караман О.Л., Третяк О.С. Соціально-виховна робота з неповнолітніми засудженими: навч. метод. посіб. Луганськ: Вид-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. 394 с.
13. Чебоненко С. О., Бадира В. А. Пенітенціарна педагогіка та виховна робота із засудженими до покарань, не пов'язаних з позбавлення волі. Чернігів: ПП «ОПЦ», 2005. 70 с.
14. Чебоненко С.О., Дрижак В. В., Новак В. І. Пенітенціарна педагогіка та соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі. Чернігів, 2006. 124 с.

### *Допоміжна*

1. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 3. Ст. 21.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 29.06.2001 р. № 25 *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131.
3. Минимальные стандартные правила ООН в отношении обращения с заключенными (Правила Манделы) / составитель А. П. Мукшименко. Киев: Паливода А.В., 2015. 80 с.
4. Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються відправлення правосуддя відносно неповнолітніх (Пекінські правила). Затверджені Генеральною Асамблеєю ООН від 10 грудня 1985 р.
5. Мінімальні стандартні правила ООН відносно заходів, не пов'язаних з тюремним висновком (Токійські правила). Прийняті Конгресом ООН з попередження злочинності і поводження з ув'язненими в 1990 р. України з питань виконання покарань від 25.12.2003 року № 275.
6. Європейська конвенція проти тортур і інших жорстоких і нелюдських або принижуючих людську гідність видів обігу або покарання від 26 листопада 1987 р.
7. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р., набула чинності для СРСР 15 вересня 1990 р.
8. Богданова І. М. Соціальна педагогіка : навчальний посібник. Київ: Знання, 2008. 343с.
9. Бойко А. М. Виховання людини: нове і вічне. Полтава: Техсервіс, 2006. 568 с.
10. Волянська О. В., Ніколаєвська А. М. Соціальна психологія : навчальний посібник. Київ: Знання, 2008. 275 с.
11. Ахмедшин Р. Л. Основы пенитенциарной психологии. Новокузнецк : ФКОУ ВПО Кузбасский институт ФСИН России, 2013. 68 с.
12. Яворська Г. Х. Педагогіка для працівників: навчальний посібник. Київ: Знання, 2004. 335 с.

### ***Інформаційні ресурси в Інтернеті***

1. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань. затв. наказом М-ва юстиції України від 28.08.2018 р. № 2823/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18> (дата звернення: 31.08.2019 р.)
2. Правила внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України: затв. наказом М-ва юстиції України від 14.06.2019 № 1769/5 (діють з 02.08.2019 р.) URL: [http://search.ligazakon.ua/l\\_doc2.nsf/link1/RE33604.html](http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE33604.html) (дата звернення: 31.08.2019 р.)
3. Про затвердження положень про програми диференційованого виховного впливу на засуджених: затв. наказом М-ва юстиції України від 16.05.2016 № 1769/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0727-16> (дата звернення: 31.08.2019 р.)
4. Про організацію соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими: затв. наказом М-ва юстиції України від 04.11.2013 р. № 2300/5.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1863-13> (дата звернення: 31.08.2019 р.)

5. Модуль психолого-педагогічної компетентності: навчально-методичний посібник. Хмельницький: ХНУ, 2013. 326 с. URL: <https://i-rc.org.ua/files/prezentaciy/PPD/Socialno-vyhovna-roboty.pdf> (дата звернення: 31.08.2019 р.)